

Elternbrief Kroatisch

Kako moje dijete uči dva jezika, njemački i jezik obitelji?

Tekst: Dr. Michaela Ulich
Prevod: Dijana Vukomanović
Grafika: Silvia Hüsler

**Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Inneren
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Dragi roditelji,

Možda se ponekad pitate:

«Kako moje dijete uči njemački?» ili

«Može li moje dijete od malena učiti na dva jezika?» ili isto

«Da li će se moje dijete poslije moći dobro izražavati – npr. u školi?»

Ova i druga slična pitanja zaokupljaju mnoge roditelje. Mnogi pedagozi i znanstvenici su se bavili tim pitanjima. Želimo da vam o tome uputimo par savjeta i informacija.

Šta je potrebno djeci da bi se govorno dobro razvila?

- **Djeca mogu dobro učiti različite jezike**

Ako vaše dijete odrasta sa dva različita jezika, npr. kod kuće se govori jedan jezik i u dječijem vrtiću njemački, onda je to jedna velika šansa za budućnost vašeg djeteta.

Ispitivanja pokazuju: *Djeca od malena mogu da uče dva (ili čak i tri) jezika, ukoliko su na to podsticani.*

Ukoliko otac i majka govore različite jezike, onda može svako od njih sa djetetom da govori svoj jezik, isto to uspijevaju i djeca. Pored svega su važna, pogotovo za mladu djecu, jasna «jezička pravila» u obitelji, tako da dijete može jedan određeni jezik povezati sa jednom određenom osobom. Npr. «mama govori ovako, tata ovako, za jelom govorimo ovako...».

- **Dječiji vrtić je šansa za vaše dijete**

Vaše dijete u dječijem vrtiću uči njemački i mnoge druge stvari koje su važne za napredovanje u jeziku – i poslije za školu. Dječiji vrtić je šansa i dobro je kada ga dijete posjećuje redovno, od treće godine. Tako, do polaska u školu dijete ima dovoljno vremena da se privikava na njemački jezik. *Odgoviteljice podstiču s ciljem njemački jezik: kroz igru, razgovore, pjesmice i stihove, slikovnice i priče.*

Ukoliko na početku vaše dijete još ne govori njemački, možda će u dječijem vrtiću tražiti prijatelje, koji kod kuće (kao i ono) pričaju isti jezik. To će djetetu pomoći da se navikne i da se ugodno osjeća. Vremenom će pronaći i njemačke prijatelje.

- **Koji jezik govorite sa vašim djetetom?**

Ponekad roditelji dobijaju savjet: «Govorite sa vašim djetetom njemački, pa je onda poslije djetetu lakše u školi». To je pogrešno. *Govorite jezikom kojim spontano i prirodno govorite, koji vi najbolje znate – uglavnom je to maternji jezik.* U tom jeziku znate većinu riječi i poznato vam je kako su formirane rečenice. *Na taj način dijete dobija dobru osnovu,* to mu isto pomaže kod učenja drugih jezika, npr. kod učenja njemačkog. Dugo godina traje dok dijete jedan jezik tačno zna – isto to važi za djetetov prvi jezik, kao i za sve slijedeće jezike.

Neka djeca imaju periode u kojima žele da govore samo jedan jezik– npr. samo njemački. Onda odgovarajte na njemačkom, isto ukoliko roditelji sa djecom govore jezik obitelji. Takvi periodi su potpuno normalni. Ukoliko vi samo ostanete dosljedni i dalje govorite sa djetetom maternji jezik i ako dijete taj jezik i u drugim okolnostima čuje, on se neće izgubiti, dijete i dalje uči, kao slušalac - i sigurno će poslije ponovo govoriti taj jezik.

• Šta možete učiniti u obitelji za napredovanje djeteta u govoru?

Za napredovanje u jeziku je važan svakodnevni život u obitelji. U obitelji djeca uče prvi jezik. Koje konkretne mogućnosti u obitelji postoje za podsticanje djece u napredovanju jezika?

➤ Zadovoljstvo u govoru i kazivanju

Jezik se ne može trenirati, kod mlađe djece se svakim danom razvija dok oni slušaju i sami govore – npr. u igri, kod razgledanja slikovnica, zajedničkog obroka i prilikom razgovora sa ljudima koje vole. *Svakodnevni razgovori su za djecu jako važni: pričajte djetetu o svom poslu, o djedu i baki, o nekom današnjem doživljaju;* i ako vas dijete npr. prilikom kuhanja promatra, tada mu ispričajte šta sve danas stavljate u lonac. Radujte se, kada dijete postavlja mnoga pitanja i kada mnogo priča – šta ga je danas u vrtiću naljutilo, a šta obradovalo, šta su u vrtiću prijatelji rekli, itd. *Dijete pričanjem uči postepeno da se izražava i da svoje ideje i želje riječima objašnjava.*

Djeca najbolje uče ako se ugodno osjećaju i ukoliko se ne boje da naprave greške, Ponekad pronalaze riječi fantazije, igraju se govorom, to ih zabavlja i dobro je za njihov govorni razvoj.

Za napredovanje nije dobro ako ispravljate dijete ukoliko nešto «pogrešno» kaže. Ponekad djeca koja su često ispravljana izgube volju za jezik i pričanje.

Postoje aktivnosti kroz koja djeca jako mnogo nauče i mogu posebno dobro da razviju svoje jezičke mogućnosti. Prije svega tu spadaju: čitanje, kazivanje priča, razgledanje slikovnica, izgovaranje stihova i pjevanje.

➤ Zajedničko razgledanje slikovnica

Za napredovanje jezika je jako korisno ukoliko roditelji sa djetetom često - najbolje svaki dan - razgledaju slikovnicu. Ako sa djetetom na maternjem jeziku razgledate slikovnicu, mnoge studije su dokazale, da dijete pri tome uči mnoge stvari koje mu dalje mogu u svim jezicima pomoći i koje su poslije u školi bitne. Možda ponekad za čitanje imaju vremena stariji brat ili sestra, tetka ili djeda.

Kod razgledanja i čitanja slikovnica je bitno:

- Da djetetu i odraslom bude ugodno (djetetu se može upropastiti zabava ukoliko odrasli mnogo ispituju).
- Da dijete može mnogo o priči i slikama da priča - sve što mu padne na um.

Ako kod kuće nemate slikovnica na vašem jeziku ili ne možete da ih posudite, opet postoji mogućnost da na vašem jeziku sa djetetom razgledate slikovnice: postoji mnogo njemačkih slikovnica, koje uopšte nemaju ili imaju sasvim malo teksta. Takve knjige možete da posudite u dječijem vrtiću, raspitajte se kod odgojiteljice.

Slikovnice možete sa djetetom kod kuće da razgledate i da na vašem jeziku o slikama razgovarate - možda zajedno sa djetetom možete na osnovu tih slika da izmislite priču. Ili da vaše dijete donese iz dječijeg vrtića slikovnicu i da vam na njemačkom nešto ispriča o priči i slikama.

Međutim u knjižarama postoje mnoge dvojezične knjige za djecu. Ako dobro govorite njemački, možete naizmjenično da čitate, jedanput na njemačkom, a onda na jeziku obitelji. Ponekad djeca imaju svoju najdražu slikovnicu, i nju poželeva uvijek nanonovo da čuju i razgledaju. To je isto dobro, tim dobijaju osjećaj za jezik.

➤ **Pričanje priča**

Djeca vole priče. Kada često slušaju jednu priču, koju otac ili majka, možda ujak ili djeda, pričaju ili čitaju, ona pri tome razvijaju govor. *Ona uče priče da razumiju i da ih sami pričaju, i to je poslije za školu jako bitno.*

To mogu da budu priče iz svakodnevnog života, bajke, priče iz vašeg djetinjstva – sve što se vama i vašem djetetu dopada. Kako bi bilo sa jednom svakodnevnom pričom za laku noć?

Isto su tako pjesme, brojalice i stihovi veoma važni za razvoj jezičkih mogućnosti - i zabavljaju mnogu djecu. Sjećate li se još stihova i brojalica iz vašeg djetinjstva?

➤ **Televizor nije dovoljan**

Prilikom gledanja televizije djeca se uglavnom koncentrišu na slike, a ne na ono što je kazano. *I uglavnom gledaju mirno. Televizor nešto posebno ne podstiče razvoj jezika.* Djeca više nauče, ako slušaju npr. jednu tonsku kasetu sa bajkom ili od roditelja priču za laku noć. Ukoliko vaše dijete gleda televizor, važno je da sa djetetom razgovarate o emisiji.

➤ **Živjeti sa dva jezika - djeca trebaju primjere**

Roditelji su važni primjeri. *Poneka djeca doživljavaju kako se njihovi roditelji trude da nauče njemački jezik, npr. upitajte dijete kako se jedna riječ izgovara na njemačkom, ili možda u dječijem vrtiću posjetite kurs njemačkog jezika. To djeci pomaže.* Onda su i ona radoznala i ponosna na učenje njemačkog. Djeca primjećuju da li roditelji *sopstveni maternji jezik cijene* i njeguju, i da li dvojezičnost smatraju važnim.

Jezik je blago....

Ukoliko vaše dijete govori dva jezika i poslije se dobro izražava, onda posjeduje blago, koje mu daljnem životu i poslu može pomoći. To blago mu ne može niko oduzeti.

Vama i vašem djetetu na tom putu želimo mnogo sreće i uspjeha.